

1729 33
DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,

DE
QVASI EMAN-
CIPATIONE GER-
MANORUM, 17

Occasione Reformationis Francofurt. Part. II. tit. I. §. 9.

Quam

IN REGIA FRIDERICIANA,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSIÆ ET ELECTORATUS BRANDEN-
BURG HÆREDE; &c. &c.

PRAESIDE

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
JCTO, S. REG. MAJ. BORUSS. CONSIL. PROF. PUBL.
ET FACULT. JURIDICÆ DECANO,

PRO GRADU DOCTORIS

PRIVILEGIISQVE IN UTROQUE JURE OBTINENDIS,

Ad d. VIII. Septembr. M DCC III. Horis ante & pomerid.

Publico Eruditorum examini submittit

ZACH. CONR. UFFENBACH,

Mœno - Francofurtanus.

Hale, Typis CHRISTOPH. ANDR. ZEITLERI, Acad. Typogr.

DISSEPTATIO IN IURIS LEGIS JURISICA

OVASI EMAN

CIPY THONER

MANORUM

FRIDRICH O WITTE

DR CHRISTIAN THOMAS

SACH CONK INTERBACH

B. C. D.

§. I.

St communis sententia Communia sententia JCo- rum de usu emancipationis in foris Germa.

tamen jus nostrum d fferre, quod mores nostri novos quosdam modos tacitæ emancipationis superinduxerint juri Romano, isti incognitos, separatam oeconomiam & nuptias liberorum, quibus alii addunt liberorum majorennitatem. Quomodo vero hi modi obtineant, varie inter se dissentiunt, cum & in his quæstionibus alii Jus Romanum applicare & ex eo fontem decisionis sumere velint, alii ex Novellis Leonis definitiones suas hauriant; alii ex textibus Juris Saxonici rationes decidendi perant, ita tamen, ut fere ubique judicium desideres, cum fere ubique misceantur quadrata rotundis.

A 2

§. II.

Methodus
dicendo-
rum.

Si quis itaque in hoc Doctorum labyrintho absque metu seductionis progredi velit, ante omnia filo Ariadne opus erit, ut & jus Romanum cum suis conclusionibus seorsim consideret, & deinde jura Germanorum secundum mores antiquos expendat; tum denique pensitet, quid juri patrio additum fuerit hac parte per introductionem juris Romani in Academies & forum; & ex his distinctis meditationibus deinde ostendat palpabiliter Doctorum confusionem.

§. III.

Patria potestas Romanorum, differebat maxime a moribus aliarum gentium.

Jure Romano patria potestas erat nomen juris plane singularis, quod maxime differens esset a jure patrio reliquarum gentium cognitarum, Græcarum potissimum. Innuvit id summum Imperator in Institutionibus, sed plene per circumstantias scitu maxime necessarias totum negotium illustrat Dionysius Halicarnassensis, Historicus & judiciosissimus & fidelissimus, quem adeo non pigebit ad meliorem intellectum dicendorum describere, cum nec melior sit Commentarius ad intelligendam sententiam Justiniani a nonnullis impugnatam, acsi vera non scriptisset. Ita vero Dionysius *Lib. 2. Antiqu. Rom. cap. 27. 28.* *Quæ ad verecundiam & æquitatem liberorum attinent, ut parentes colant, & quæcunque illi jusserint, peragant, plus habent gravitatis (Mores Romani) & nostrorum hominum (i. e. Græcorum) leges longe superant. Nam qui formas vivendi Græcis condiderunt civitatibus, certum quoddam tempus admodum breve præscriperunt, quo liberi parentibus essent subditi; quidam usque ad annum pubertatis tertium: quidam tantisper dum cælibes manerent; nonnulli donec publice inter viros adscripti essent:*

essent; quemadmodum e Solonis, Pittaci Charondaque legibus acceperant, quorum magna celebratur sapientia: pœnas etiam in contumaces filios statuerunt non graves, permittentes patribus eos domo pellere atque exheredare; præterea nihil: quæ non sufficiunt ad compeſcendam iuventutis veſaniam moresque pervicaces: neque contemptores honestatis levi brachio possunt modestiam redigi. Quapropter apud Græcos sæpe indecora multa in parentes committunt liberi. Romanorum autem legislator omnem (ut breviter dicam) potestatem patri dedit in filium, idque toto vite tempore, sive in carcerem eum detrudere, sive flagris cedere, sive fictum ablegare ad rustica opera, sive necare liceat; etiamsi filius tractet rempublicam, etiamsi magistratus gesserit maximos, etiamsi studii erga rempublicam laudem sit promeritus. Fuxia hanc certe legem illustres viri pro rostris favente plebe concionantes in senatu invidiam, fruentesque aura populari, detracti e suggestu, abducti sunt a patribus, pœnas daturi ex ipsorum sententia: quos dum per forum dacerentur, nemo adstantium eripere poterat, non Consul, non Tribunus, non ipsa turba, cui tum adulabatur, licet omnem potestatem sua minore existimans. Taceo nunc, quot viri fortes necati sint a patribus, nimio virtutis ardore provec̄ti ad patrandum generosum aliquod facinus, præter ipsorum mandatum; sicut de Manlio Torquato aliisque multis traditur, de quibus suo dicemus tempore. Nec contentus hanc potestatem parentibus dedisse legislator Romanus, permisit etiam vendere filium; nil deterritus crudelitatis specie, quod res gravior videri posset quam pro affectu domestico. Quodque maxime aliquis mireretur in dissoluta Græcorum disciplina educatus, quasi durum & tyrannicum, hoc quoque patri concessit, licere illi

terna filii venditione pecuniam querere; majorem largitus potestatem patri in filium, quam hero in mancipium. Servus enim semel venditus, deinde libertatem adeptus, in posterum sui juris est. Filius vero a patre venditus, si liber fieret, rursus sub potestatem redigebatur. Iterum quoque venundatus & liberatus, servus ut ante patris erat. Post tertiam demum venditionem eximebatur e patris potestate. Hanc legem primi illi Reges observabant, incertum scriptamne an sine scripto proditam; habentes pro omnium optima. Post sublatam vero monarchiam, cum primum visum est Romanis patrias consuetudines legesque omnes una cum ascitiis in foro proponere universis civibus, ne jus publicum mutaretur cum potestate magistratuum, Decemviri, qui a populo acceperant potestatem colligendarum legum & conscribendarum, hanc quoque retulerunt inter ceteras: extatque in duodecim Tabularum [ut vocant] quarta, quas tunc in foro posuere. Quod autem non Decemviri, trecentesimo post anno scribendis legibus creati, primi hanc legem in rem publicam Romanam introduxerint, sed jam dudum receptam non ausi sint tollere, cum ex aliis multis colligitur, tum precipue e legibus Numæ Pompilii successoris Romuli, ubi sic scriptum habetur: Si pater filio concesserit uxorem ducere, quaecumque sacra & bona juxta leges communicet, patri posthac nullum jus esto vendendi filium. Quod ille non scripsisset, nisi ante jus fuisset patri vendendi filium.

§. IV.

Etiam in eo, quod Pater, si vellet, possit retinere pa-

Vides adeo jus patriæ potestatis Romanum præter alia multa & hoc habuisse singulare ac diversum a moribus reliquarum gentium, quod pater, si vellet, retineret potestatem hanc ad dies vitæ, si noller, possit filium

filium dimittere ex potestate; nuptiis vero filii vel filias triam pot-
 aut separata oeconomia liberi a patria potestate non est ad dies
 liberarentur. Malo rem verbis summi Belgarum J. C. U. vita.
 Ulrici Huberi proferre, quam meis. *Romani, ait disput.*
16. de Fundam. juris §. 2. in patria potestate modum Juris
naturæ & Gentium excefferunt, ut dixi disp. 10. thes. 14. seqq.
ideoque filium, uxore ducta, noluerunt ipsum esse domus
Principem, sed mulierem in domum paternam deducere,
ejusque partem manere, familieque imperio subjici, utut
seorsim habitantem §. 2. de Oblig. ex qu. del. Ita Calium
Cicero defendit, ut in patris potestate existentem, cum non
modo permittente patre, sed etiam suadente, ab eo semi-
grasset. orat. pro Calio. Veteres adeo duos tantum modos
solvende patria potestatis agnoverunt, mortem & voluntatem
patris, donec Bysantini Principes dignitates quasdam adjece-
runt. Ita tres modi recensentur hoc tit. mors, dignitas &
emancipatio.

§. V.

Porro quod emancipationem attinet, ut patria Igitur & e-
 potestas ipsa erat juris Romani, ita & hic modus non mancipatio
 aliis gentibus communis, sed & ipse totus proprius Ro erat modus
 manis, ut adeo & hic Justinianus dicere poterat ea quæ solvendi
 de patria potestate dixerat: *Emancipatio, qua liberos ex patriam*
potestate dimittimus, est propria civium Romanorum: nulli e- potestatem
nim alii sunt homines, qui talem liberos dimittendi habent so- Romanis
lennitatem, qualem nos habemus. peculiaris.

§. VI.

Peculiares illas solennitates omnium optime de-Solennita-
 scripsit Cajus in fragmento lib. 1. tit. 6. [al. 8.] §. 3. Item tes emanci-
 per emancipationem filii sui juris efficiuntur. Sed filius maf- pationis
 culis tribus emancipationibus de potestate patris exit, & antiquæ
 sui

sui juris efficitur. Mancipatio autem, hoc est, manus traditio, quedam similitudo venditionis est: quia & in emancipationibus præter illum, hoc est, certum patrem alius pater adhibetur, qui fiduciarius nominatur. Ergo iste naturalis pater filium suum fiduciario patri mancipat, hoc est, manu tradit: a quo fiduciario patre naturalis pater unum, aut duos nummos, quasi in similitudinem pretii accipit, & iterum eum acceptis nummis fiduciario patri tradit. Hoc secundo & tertio fit. Quæ tamen mancipatio solebat ante Præsidem fieri, modo ante Curiam facienda est: ubi quinque testes cives Romani in præsentem erant, & pro illo, qui libripens appellatur, id est, stateram tenens, & qui Antestatus appellatur, alii duo, ut septem testium numerus impleatur. Tamen cum tertio mancipatus fuerit filius a patre naturali fiduciario patri, hoc agere debet naturalis pater, ut ei a fiduciario patri remancipetur, & a naturali patre manumittatur: ut, si filius ille mortuus fuerit, ei in hereditate naturalis pater, non fiduciarius, succedat. Fæmine vel nepotes masculi ex filio, una emancipatione de patris vel avi exeunt potestate & sui juris efficiuntur. Et hi ipsi, quamlibet una mancipatione de patris vel avi potestate exeunt, nisi a patre remancipati fuerint, a naturali patre manumissi, succedere eis naturalis pater non potest, sed fiduciarius, a quo manumissi sunt. Nam si remancipatum sibi naturalis pater, vel avus manumiserit, ipse eis in hereditate succedit.

§. VII.

Quæ adhuc
tempore
Diocletiani
in usu
erant.

Erant hæc solennitates adhuc in usu tempore Diocletiani, ut videre ex l. 3. C. de emanc. Non nudo consensu patria liberi potestate, sed actu solenni vel casu liberantur: nec causæ quibus motus pater emancipavit filium, sed actus solennitas queritur.

§. VIII.

* (9) *
§. VIII.

Et durarunt ita usque ad tempora Anastasii imperatoris; sic docente *l. 5. C. cod. tit. quid Constitutionem Anastasia-
Imperatoris refert. Jubeamus, inquit, licere parentibus, na emanci-
id est, patri, avo paterno, seu proavo, ceterisque ulterius, patio.
per masculini sexus personas continua generis serie con-
junctis, si liberos quos habent in potestate propria, id est
filium & filiam, nepotem seu neptem ex filio, pronepotem
seu proneptem, ceterosque itidem per masculini sexus perso-
nas continua generis linea sibi conjunctos, per emancipatio-
nem vel absentes & peregre degentes, vel in iisdem locis seu
regionibus vel civitatibus commorantes, in judicio vero non
presentis, juris sui constituere maluerint: supplicationibus
porrectis mereri super hoc divinum oraculum: hocque apud
competentem judicem, ad cujus jurisdictionem actus eman-
cipationis pertinet, insinuare, superque precibus a semet ob-
latis apud eum deponere: ut hoc subsecuto & autoritate pre-
cedente principali plenissimum robur emancipatio sortiatur:
& persona in quas talis liberalitas collata sit, de aliena po-
testate quasi a parentibus ex emancipatione manumissa li-
berentur, si tamen ipse nihilominus sub gestorum relictificati-
one, vel apud eundem judicem, vel apud alium quemlibet,
proposito parentum suam etiam voluntatem consonare, vel
ante preces oblatas & sacros apices promulgatos, vel postea
deposuerint, nisi infantes sint, qui & sine consensu hoc modo
sui juris efficiuntur.*

§. IX.

Tandem Justinianus novo remedio totam quidem Denique
solennitatem emancipationis, quæ per initium Consti- Justiniana
tutionis Anastasianæ non plane tollebatur, abrogavit *l.*
ult. C. cod. Cum inspeximus, in emancipationibus vanam
B obser-

observationem custodiri, & venditiones in liberas personas figuratas & circumductiones inextricabiles, & iniuriosarhapismata, quorum nullus rationabilis invenitur exitus: jubemus, huiusmodi circuitu in posterum quiescente, licentiam esse, qui emancipare vult, vel ex lege Anastasiana hoc facere, vel sine sacro rescripto intrare competentis iudicis tribunal, vel eos adire magistratus, quibus hoc facere vel legibus vel ex longa consuetudine permissum est: & filios suos vel filias suas, nepotes vel neptes vel deinceps progeniem in potestate sua constitutam, a sua manu dimittere, & legitima jura omnimodo habere, etsi non specialiter hoc sibi servaverit; & peculium donare, vel alias res liberalitatis titulo in eos transferre: & eas res quæ acquiri indignantur, per usum fructum secundum nostræ constitutionis modum detinere & omnia facere: una tantummodo (secundum quod jam dictum est) observatione sublata.

§. X.

Imprudencia Triboniani in condendis Pandectis intuitu emancipationis Justinianæ.

Ad melius intelligendam rem omnem, & ad illustrationem observationis communis, quam parum prudenter versatus fuerit Justinianus in condendo suo corpore, juvat adscribere verba acutissimi JCu Franc. Balduini ex ejus Justiniano lib. 3. p. 271. Justinianus in constitutione sua & imaginarias venditiones mancipationesve & manumissiones, & quædam rhapismata intervenisse narrat l. ult. C. de emancip. liber. Illorum rhapismatum etiam meminit in Novella 81. Quamam ea fuerint & quid sibi velent, queritur ab antiquitatis studiosis. Homines quidam eruditi, qui & hodie totam veterum literarum memoriam gloriose sibi arrogant, non dubitant, significari colaphos vel alapas: & has a patre infidas fuisse, ad significationem cuiusdam abdicacionis, suaviter narrant. Ego vero suspicor,

eo verbo potius significari ipsos *idus vindictæ*, hoc est, virgule Prætorie, quales constat olim in manumissionibus intervenisse. Nam & apud Græcos *παρθένον* plerumque significat *παρθένον*. Quod ad trinas mancipationes attinet, quarum Justinianus quoque meminuit; quia lex Romuli & XII. Tab. non aliter filium sui juris esse pronunciabat, quam si ter a patre vendundatus fuisset, & ab emptore manumissus, superstitiosa posteritas, ut illi legi dicitur causa satisfaceret, imaginarias venditiones tres simulabat. Sed cum hæc fabula agi desisset, non debuerat Tribonianus Pandectis adscribere multa, quæ ex ea descendunt. Nam quorsum in eas refert illud Pauli, emancipari neminem posse, nisi in imaginariam servilem causam deductus sit? l. 3. §. 1. de cap. minut. Certe hoc ante Justinianum quoque Anastasius falsum esse ostenderit. Quorsum apud Ulpianum dicitur filius capite diminutus, cum emancipatus significatur? l. 3. §. ult. ad SCrum Maced. Quorsum ex eodem relatum est filiam cum emancipatur, vel nepotem, una emancipatione exire de potestate? l. 5. de injusto rupt. &c. Lex antiqua, quæ tres mancipationes requirebat, tantum loquebatur de filiofam., nam filios, vel nepos semel tantum mancipatur; & semel manumissus fiebat sui juris. An hinc Tribonianus putabat, tale aliquod, tamque obsoletum discrimen, ad suam quoque ætatem pertinere? Et quorsum totus ille titulus si a parentibus quis manum. fuerit. Quorsum toties mentio fit patris manumissoris? Quorsum contracta fiducia, l. 2. §. sed neque ad SCr. Tertull. Fiducia contrahi dicebatur, cum pater filium tertio mancipabat ea lege, ut sibi revenderetur, & emptor imaginarius eum illi remancipabat, ut manumitteret redemptum filium pater, tanquam dominus servum; eoque modo jus Patroni consequeretur. Atqui

diu antequam Pandectæ ederentur, tota hæc fiducia ratio & consuetudo evanuerat: tamen si Justinianus patri emancipati tribui jus illud voluerit, quod contracta fiducia tribu batur. Tantumque abest, ut aliquid ex veteri ceremonia tunc superesset, ut etiam Principis rescriptum, quo solo posse simpliciter confici emancipationes Anastasius constituerat, Justinianus non esse necessariū edixerit. Ergo multis sentibus & spinis liberata erat Jurisprudentia, nisi earum tribulos & aculeos Tribonianus Pandectis adspersisset. Pandectas enim demum anno sequente post hanc constitutionem editam fuisse collectas docet idem lib. 4. uti & de Instic. id patet ex § 9. *Instic. quib. mod. jus patr. pot. solv.*

§. XI.

Germanorum potestas in liberis differens a patria Romanorum, jam temporibus antiquissimis, Germanos quod attinet, illorum patria potestas nunquam fuit æqualis patriæ potestati Romanorum, sed illi potestati, qualem usurparunt aliæ gentes præter Romanos; At hæc magis in onere educationis utriusque parentum incumbente, quam in commodo, & magis in coercitione modica, quam jure vitæ & necis constitit, & adeo finit, quam primum liberi justæ ætatis fuerunt, ut ipsi reipublicæ inservire & res proprias administrare possent. Tacitus de moribus Germanorum etsi de patria potestate Germanorum directe nihil differat, huc tamen pertinet, quod ait cap. 20. *dominum ac servum nullis educationum delictis dignoscas, inter eadem pecora, in eadem humo degunt, donec aetas separet ingenuos, virtus agnoscat.* Metaphorice parallelum locum habet lib. 3. c. 3. *Maximo frigore nudi agunt, antequam puberes sint, & longissima apud eos pueritia est.* (nempe ad vigesimum usque ætatis annum adnotante Cluvero German. antiqu. l. 1. cap. 21. f. 157) *Ætas separebat ingenuos a servis, virtus agnoscebat.* De Gallis Cæsar Com. 6. *In reliquis vitæ institutis boves a reliquis differunt, quod*

quod suos liberos, nisi cum adoleverint, ut munus militia sustinere possint, palam ad se adire non patiantur, similitumque in puerili aetate in publico, in conspectu patris, assistere turpe ducunt. Adhibebant vero liberos quamdiu in potestate erant, id est intra annos pupertatis ad domestica officia æque ac servos, ut ex Tacito & Diodoro probat Cluverus d. l. fol. 153, ubi & docet, quod post annos pueritiæ & officia publica, id est, armorum gestationem non ex arbitrio, sed ex iudicio civitatis adolescentes fuerint admissi. Hi mores durarunt ad tempora Caroli Magni de quo Eginhardus in vita: Filios quam primum aetas patiebatur, more Francorum equitare, armis ac venationibus exerceri fecit: filias vero lanificio adsuescere, coloque ac fuso, ne per otium torberent, operam impendere, atque ad omnem honestatem erudiri iussit. Confer. Pauli Hachenbergii German. med. dissertat. 3. §. 13. pag. 187.

§. XII.

Germanorum propago Angli sunt. Quæ igitur de Anglorum moribus tradit Joannes Covvelles in *Instit. jur. Anglicani*, id summam potestatem quod rem ipsam de patria potestate Germanorum veterum & modis dimittendi e patria potestate dicere. Ita vero ille lib. 1. tit. 9. §. 2. & 3. intelligendum est, veterem illam potestatem quam Romani in suos liberos habuerunt, multo apud nos esse remissiore. Nam Angli per solam liberorum suorum, qui adhuc minores 21 annis sunt, industriam sibi acquirunt: idque ea conditione, si apud se retineant & in suis negotiis retentos suis negotiis exerceant. & vicium vestitumque illi suppeditent. Nam si a iis traduntur in aliqua arte instituendi, heros suis laboribus reddunt locupletiores, nisi tamen aliter conventum fuerit, quia conventio legem vincit. Quod cumque periculum sive adventitium sive profectitium, ne cum castrense liberis contingit, ejus nec usum fructum quidem pater assequitur, sed

Illustratur
dicta ex Co-
well ju. e
Anglicano.

rationi ejus reddende, cum filius ad plenam aetatem pervenerit, obnoxius manet. Ut loquar quod res est; potestas patria apud nos amorem illum paternum & officium liberorum potius redolet, quæ juris divini & naturalis vigore omnium mentibus instingitur & instillatur, quam aliquo juris civilis vinculo continetur. Nam decalogi autoritate, quem Romani veteres ignorabant, honorem patribus præstandum, idque divina benedictionis promissione suademus: & in refractarios hoc unico patres utuntur fræno, quod spem hereditatis & patrimonii omnem illis amputare & præscindere possint, sepeque nec vanum minitentur. Et tit. 12. §. 4. Ut tam arctus non est apud nos patria potestatis nexus, quam apud Romanos fuit: sic neque est tam solennis ejusdem per emancipationem solutio. Nam nihil inter nos reperio, quod prohibet filium vel filiam, cum annum vigesimum primum impleverit, vel invito patre, esse sui juris. Ceterum est eos tum posse cum quoque contrahere & ex quocunque contractu non minus quam sexagenarium obligari. Hæc enim ætas apud nos plena est maturitas.

§. XIII.

Jure gent. Scilicet et si recta ratio dicitur, regulariter liberos finitur potestas parentum, si non amplius opus educatione, & alimentis. Scilicet et si recta ratio dicitur, regulariter liberos non debere secedere ex societate paterna in vitis parentibus, id tamen sic intelligendum, ut ex altera parte neque parentes etiam debeant nimis morosi esse in retinendis liberis sine justa causa. Quod si enim liberi justam habeant migrandi causam, nec tamen parens arduere velit; putaverim eosdem non obligari, quo minus rebus suis, etiam ringente duro patre, prospiciant; in primis ubi paternam hereditatem negligere velint. Nam leges civiles, uti autoritatem parentum recte sulcunt; ita morositatem ineptam haud temere obfirmabunt. Quin nec capita familiarum segregum in vitas liberos videntur retinere posse, ubi justam semigrandi causam habuerint; cum nec in justis civitatibus hominibus liberis facile migratio denegetur, si alio alio quam communi civium vinculo stringuntur. Pufendorfius de J. N. & Gent. lib. 6. c. 2. §. 13. Similiter & Dn. Præf. Inst. Jurispr. divins. lib. 3.

lib. 3. c. 4. §. 53. Quare naturaliter expirare debet societas pater-
 na, cum liberi ipsi capaces sunt de alimentis sibi prospicere, &
 educatione amplius non habent opus. Quod ipsum tufius
 explicat in paragraphis seqq. & exinde concludit §. 7. 8. Si
 liberi jam educati & adulti matrimonium contrahere cupientes
 parati sint exire familia paterna, parentes vero ob duritiam &
 morositatem evidentem nec eos dimittere, nec in matrimonium
 consentire velint, & cum liberos, salva in reliquis pietate & re-
 verentia sibi prospicere poterunt.

§. XIV.

Cum igitur jure gentium nullum sit dubium quod Loca juris
 parentes valde proni sint ad dimittendos liberos ex fa-
 milia, si ipsi capaces sint, vel ut fiant propriae familiae ca-
 pita, si sint masculi, vel ut transeant in alienam familiam,
 inde factum est, ut Compilatores juris Saxonici & Sve-
 vici hanc liberationem a potestate parentum magis sup-
 posuerint, quam ut de ea re ex professo, quod ajunt, multa
 collegerint. Juvabit tamen ea capita, quae Doctores huc
 trahere solent, apponere. *Lib. 1. art. 11. Juris Provincialis*
Saxonici sic disponit: Hält ein Vater seine Kinder in
 Vormundschaft nach ihrer Mutter Tode/ wenn sie sich
 darnach von ihm scheiden/ er soll ihnen lassen und geben
 alles ihrer Mutter Gut: Es sey ihm dann von Unglück/ und
 ohne seine Schuld abgegangen. Dasselbig soll das Weib
 den Kindern auch thun/ ob ihr Vater stirbet/ und ein
 jeglich Mann/ der der Kinder Vormund ist. Fit hic mentio
 1. separationis a parentibus tanquam exitus ex familia.
 2. quod pater liberis exeuntibus debeat restituere bona
 omnia materna. 3. Quod eadem sit ratio patris & matris
 in hoc capite. 4. Quod pater & mater sint tutores
 vel potius curatores liberorum suorum si alteruter
 conjugum moriatur.

vet. Saxon.
 huc perti-
 nentia,
 cum obser-
 vationibus
 inde dedu-
 ctis.

1. ex juris
 provinc. 1-
 1. art. 11.

§. XV.

2. ex Ejusd.
juris lib. 1.
art. 13.

Secundus locus est *ejusd. lib. 1. art. 13.* Sundert der Vater und die Mutter einen ihrer Söhn oder Tochter von ihm mit ihren Gut/ sie sondern sich mit der Kost oder nicht/wollen sie nach des Vaters oder Mutter Tode/ ihr Erbtheil wieder ansprechen/ der Bruder gegen den Bruder/ oder die benannte Tochter gegen der ausgestatteten Schwester/ sie müssen in die Theilung wieder einbringen mit ihrem End alles das Gut/ da sie mit abgesondert waren/ ob es fahrende Haabe ist/ sondern Gerade. Ist es aber ander Gut/ daß man beweisen mag/ da mögen sie nicht für schweren. Hätten sie auch ihr Erbtheilung daran verlobt/ der sollen sie entbehren/ sie wiederreden es dann auf den Heiligen. Verloben sie es aber vor Gericht/ so mag man sie daß überzeugen/ dann sie es unschuldig mögen werden. Continet hic articulus notabilia sequentia. (1) Patrem & matrem æque dimittere liberos ex potestate. (2) dimissionem hanc fieri per separationem bonorum, etiamsi non instituant liberi separatam oeconomiam. (3) Per separationem hanc liberos non amittere jura successionis, nisi renunciaverint eidem sive judicialiter sive extrajudicialiter.

§. XVI.

3. ex lib. 1.
art. 45.

Tertius locus est *ejusd. lib. 1. art. 45.* Und obwohl ein Mann seinem Weibe nicht eben bürdig wäre/ ist er doch ihr Vormund und sie ist seine Gendßin / und tritt in sein Recht wenn sie in sein Bette tritt. Ex hoc articulo probatur, quod filia per nuptias exeat e potestate parentum, quoniam fit familiæ mariti pars, & ita maritus fit ipsius curator.

§. XVII.

4. & 5. ex
lib. 2. art.
19. & 30.

Quartus locus est *lib. 2. art. 19.* Der Vater mag den Sohn

Sohn wohl von ihm sondern / mit etwas seines gutes vor Gericht / das der Sohn annehmen will / wie wenig es sey. *Huic jungendus locus quintus eod. libro artic. 30.* wer im Erbe zusaget / nicht von Sypschafft oder Erbe / sondern von Gabe oder Bedinges wegen / das soll man halten vor Unrecht / und nicht glauben / man möge denn gezeugen / daß das Gelübte vor Gerichte besträtiget sey. *Ex his articulis notanda declaratio art. 13. libri 1. quod nimirum liberi possint renunciare hereditati patris sive judicialiter sive extrajudicialiter, ac si quis velit hereditatem transferre per pactum in extraneum, id non valere, nisi fiat judicialiter.*

§. XVIII.

Jus Alemannicum seu Suevicum post Jus Saxonicum jam iis temporibus, ubi magis magisque in Germania etiam inclarescebat Jus Romanum, collectum est. Et per totam collectionem hic inde patet, quod collector quicumque fuerit, valde deditus fuerit pro capto illorum temporum studio juris Romani, ut quod passim immiscet, in tantum ut *cap. 253. causas 14. exheredandi liberos ex jure Justiniano imprudenter transfulerit ad mores Germaniæ, utpote apud quos, ut ex toto Speculo Svevico patet, nondum invaluerat mos testandi. Unde coactus fuit istas 14. causas invita Jurisprudencia Romana & Germanica transferre ad successionem ab intestato, ac si iis jura harum successio amitterentur. Hæc observatio eum in finem præmittitur, ut appareat, eo fortius probare ea, quæ contra emancipationes Romanas ex hoc jure afferentur, quo majorem amorem erga Jus Romanum contestatus est ejus compiler.*

C

§. XIX.

§. XIX.

Loca ex ju- Pertinet vero ad scopum nostrum primo *cap. 118.*
 re Svevico *juris provincialis* (numero vero capitula secundum edi-
 huc perti- tionem Goldasti in Tomo der Reichsfagungen fol. 31. seq.)
 nentia (1) Spricht man ein Kind an / das nicht vierzehn Jahr alt
 ex jur. pro ist / und es ist unschuldig / der Vater soll für es schwes
 vinc. cap. ren. Überzeuget man es der Getat / und hat ihm der
 118. Vater gut usgeben / da soll man von Büssen den Klä-
 ger und dem Richter. Und hat er ihm nicht usgeben /
 der Vater soll von sein selbsts gut nicht Büssen / gewin-
 net der Sohn darnach eigen Gut / soll man dem Kläger
 und dem Richter büssen. Et hoc capitulo notatur,
 quod pater possit etiam filio impuberi pecularia bona
 assignare: sit tamen in ejus arbitrio, utrum hoc facere ve-
 lit, nec ne.

§. XX.

(2) ex cap: Secundo huc pertinent verba initialia capit. 259.
 359. Stirbt einem Mann sein Weib / und soll er gelten und
 hat zugeben / und nimmet er ein ander Weib / die ihm
 fahrend gut giebt / er gilt von dem fahrenden gut wohl /
 und soll auch davon gelten. Das ist davon gesezet / das
 der Mann seines Weibes Vogt und Meister ist. Ex hoc
 capitulo noto, quod uxor omnis transeat ex potestate pa-
 tris in tutelam mariti, in quo jus Svevicum consonat cum
 jure Saxonico *vid. §. 16.*

§. XXI.

(3) ex capit: Tertius locus est capit. 286. Ist das ein Mann alle
 286. seine Kinder ausgesteuret hat / und er hat dennoch fah-
 rend gut / das gibt er wohl wem er will. Kommet er a-
 ber an das Tod-Bette / er mag das mit nicht gethun / wass
 als hiervor gesprochen ist. Convenit hoc capitulum cum
 lis,

iis, quæ ex jure Saxonico adduximus §. 14. 15. 17. Et vocantur liberi ita a patre separati in rubrica dicti capituli berathene Kinder.

§. XXII.

Quartus locus est *capit. 319. §. 2.* Es mag ein Vater (4) ex 91
 ter bey seinen lebendigen Leibe/ ob er will/ seinen Kindern *cap. 319 §. 1*
 mit recht einen pfleger geben. Wer der ist dem er dann
 wohl getrauet/ demselben befiehet er sein Kind und ihr
 gut. Wann er dann stirbet/ soll sich der pfleger der Kinde
 und ihres guts unterwinden/ und mag ihn des mit recht
 niemand gewehren. Es sey dann daß er ihm übel thue/
 so soll man es handeln als hievor gesprochen ist. Declarat
 hoc capitulum ea, quæ ex *capit. 118.* adduximus §. 19. quod
 pater si filios impuberes separet a se, separata bona iis as-
 signando, etiam tutorem ipsis dare possit vel curatorem
 intuitu bonorum assignatorum, quoque hic curator con-
 tinuet tutelam hanc ipso jure mortuo patre. Quod e-
 nim hoc capitulum non intelligendum sit de tutela testa-
 mentaria, argumento est, quod testamenta tum temporis
 nondum erant recepta apud Germanos.

§. XXIII.

Maxime vero directio huc pertinet *capitulum 382. (5.) ex ca- 2*
 Der Vater soll seinen Sun von ihm sondern/ so er fünf *pit. 382.*
 und zwanzig Jahr alt ist/ mit als viel gutes als er geliesen
 mag/ also daß ihm das mehrer theil bleibe. Und thut er
 das nit gern/ der Sun nöthet ihn des mit recht wohl vor
 seinen Richter. Und hat der Vater nicht mehr wann ein
 Kind/ er giebet ihm mit recht nit mehr wann den fünften
 theil seines guts: und hat der Vater mehr Kind. dann
 eins/ so theilet er mit recht daß ihm drey theil bleiben/ und
 den Kindern den zweyten theil. Hic aperte disponitur,
 C 2 quod

quod apud Germanos filii majorenes possint patrem adigere, ut ipsos a se separet per assignationem bonorum, quo in casu maxime differt jus Germanicum a moribus & legibus Romanorum.

§. XXIV.

Summa ob-
servatio. sum-
mam, ex ju-
re Germa-
nico de di-
missione, liberorum
ex potesta-
te paren-
tum,

Quod si ea quæ hætenus sparsim observavimus, in summam velimus contrahere, pater ex adductis locis juris tam Saxonici, quam Svevici, quod uterque tam pater & mater apud Germanos dimittant liberos suos ex potestate per separationem conjuncta assignatione bonorum, vel etiam simplici restitutione bonorum matris, tum etiam per nuptias; quod liberi majorenes possint parentes adigere, ut eos assignatione bonorum ex potestate dimittant; quod liberi sic separati non amittant jura successionis, nisi eidem renunciaverint tempore assignationis bonorum, quod denique pater & mater curam gerant bonorum; quæ liberi post alterutrius mortem ex hereditate acceperunt; quod tamen pater si minorennibus vel etiam impuberibus bona certa assignare velit, eosque sic separare, possit curatorem intuitu bonorum &c.

§. XXV.

Doctrinam
Romanam
de emanci-
patione
nullam pla-
ne usum at-
tulisse juri
Germanico

Hæc ita obtinuerunt in Germania ante receptionem juris Justiniani. Posteaquam vero id in Academiis & ex Academiis in forum introductum est, constat ex ipsis imperii legibus, quod hæc introductio non debeat abrogare mores Germaniæ, sed quod debeat moribus Germaniæ subsidio esse, si hi deficient. Igitur cum prolata hætenus ostendat, doctrinam Romani juris de emancipatione non posse esse subsidio juri Germanorum, sed mores nostros longe esse pinguiores jure Romano, facile

* (21) *
facile patet, doctrinam de emancipatione liberorum nul-
lum plane usum attulisse juri Germanico.

§. XXVI.

Etenim (1) liberi majorenes non poterant jure Romano parentes invitos adigere ad emancipationem; jure Germanico liberi majorenes possunt adigere ad emancipationem ex potestate. (2.) liberi apud Romanos emancipabantur certis solennitatibus, minimè judicialiter, at apud Germanos separatio cum assignatione bonorum etiam extrajudiciali vel nuptiæ ipso jure liberabant eos a potestate. (3.) contra vero apud Romanos liberi manebat in potestate patria etiam si separata pecunia haberent, separate habitarent, etiam si nuptias consensu parentum iniissent. (4.) Patres apud Romanos poterant emancipare impuberes & tum fiebant tutores fiduciarii. At apud Germanos parentes quidem poterant etiam separare impuberes assignatione bonorum, ipsis facta, sed non tum liberati erant liberi ab eorum patria potestate ante majorenitatem, quatenus hæc ut diximus consistebat in effectibus juris gentium. (5.) Igitur quamvis etiam apud Germanos parentes fierent tutores vel curatores liberorum intuitu bonorum ad eos pertinentium, non tamen hoc erat indicium solutæ patriæ potestatis, quia apud Germanos & pater & mater tutore erant & curatores impuberum intuitu bonorum ab altero conjuge relictorum. At jure Romano tutor non datur nisi homini sui juris.

§. XXVII.

Tantum ergo abest, ut emancipatio Romana nullum usum habere potuerit apud Germanos, ut potius aperte incurrat suspicionem vel ignorantiam morum Germanicorum vel ignorantiam morum Germanicorum.

vel intemptivi amoris erga jus peregrinum, qui spre-
tis modis facillimis patriis liberos dimittendi ex potestate,
velit eos secundum Jus Justinianeum judicialiter e-
mancipare, saltem ut de usu juris peregrini præ patrio
gloriarı possit. Sed non desunt tamen exempla quam-
vis rariora & quædam adhuc dubia ejusmodi emancipa-
tionum, quæ jam perlustranda sunt.

§. XXVIII.

Primum
Comitis de
Loewen-
stein.

*De Justinianea emancipatione, inquit B. Kulpifius dis-
sert. de adopt. & emancip. Principum §. 58. nobilissimum ex-
emplum habemus ex familia Comitum Loewensteinersum, Lu-
dovici Seniores, qui filios suos, Christophorum Ludovicum,
& Ludovicum Juniores, die vigesima octava Martii, anno
superioris seculi octuagesimo septimo, in Camera Imperiali,
presens, termino sibi ad actum emancipationis assignato, so-
lemniter, & judice pro tribunali sedente, emancipavit, quem
admodum hoc velut unicum exemplum Doctores allegant.
Subjuncti illi dissertationi Kulpifius integra acta hujus
emancipationis, quorum summam sequenti argumento
inclusit: Ludovicus senior, Comes de Loewenstein, cum an-
no 1587. sæpius pro confirmandis Curatoribus, quos filii sui
nominarat, supplices in consilium libellos, prævia tum excu-
satione a legitima parentum cura, exhibuisset, nec quicquam
obtinuisset, sed semper repulsam tulisset, tandem re penitus
deliberata, quod existens in patria potestate Tutorem vel Cu-
ratorem habere non possit, cogitat de emancipandis filiis, se-
que admitti ad emancipationis actum petit, sicque non so-
lum ad emancipationem admittitur 27. Martii supra comme-
morato anno 87. sed etiam curatorum confirmationem postea
obtinet. Plenius rem enarrat Fridericus Pensoldus in ad-
dit. ad decr. 222. Matthiæ Coleri. Et si Comes Senior a Lœ-
wen-*

wenstein aliquoties pro confirmandis tutoribus & curatoribus filiis suis partim puberibus, partim impuberibus, quibus dictus generosus Comes ab dissenfione, quae ipsi cum Duce Württembergico intercefferant, comitatum Lœwenstein, refutatione prius domino feudi facta, concesserat, Camera imperiali supplicaverat, semper tamen repulsam tulit, adeo etiam, ut tandem clausula pœnalis decreto adjecta fuerit, si Comes in p̄teritum Cameram ejusmodi informibus supplicationibus molestaret. Postmodum causa maturius perpensa, deprehendit Illustris Comes, in eo peccatum esse, quod Camera iura antiqua circa emancipationes adhuc tucatur, a quo alicuius, liberis adhuc in patris potestate existentibus tutores vel curatores dari. Idcirco de novo supplicem libellum Camera exhibuit, in quo sibi terminum ad actum emancipationis assignari petiit. Indictus ipsi fuit dies, & actus emancipationis, in præsentia Comitum Senioris, & filiorum, iudice pro tribunali sedente, celebratus. Quibus ita peractis iterum tutores & curatores nominavit, eorumque confirmationem postulavit, quam tunc de meliori obtinuit. Unde apparet patriam potestatem imperio Germanico adhuc tueri, neque morem istum, quo separatio liberorum loco emancipationis fit, per totam Germaniam receptam esse. Supra dictus enim Illustris Comes filios suos, Comitatum ipsis concedendo, separaverat.

§. XXIX.

Vides adeo Comitem a Lœwenstein invitum quasi ad hunc actum emancipationis adactum fuisse ab Assessoribus Cameralibus sub nullo alio prætextu, quam quod liberi sub patria potestate constituti secundum principia juris Romani non possint habere curatorem vel tutorem. Quæ ratio quod non fuerit sufficiens, patet

Qui tamen invitus a Camera ad hunc actum fuit adactus sub prætextu, quod liberi in po-

testate patet tum si respicias sententias interpretum juris civilis, tris existens tum si respicias mores & jure Germaniæ, facile patet. tes non

§. XXX.

possit habere curatorem. Repugnare hunc prætextum & juri Romano & moribus Germanorum, Nam quod primum attinet, idem Matthias Colerus *decis. 226.* refert judicatum fuisse, quod liberis in potestate existentibus patre adhuc vivente super adventitiis bonis matris defunctæ alius tutor efficaciter dari possit. Ubi sic inter alia differit: *de primo quod videlicet etiam ei pupillo, qui sub patria potestate est, tutor dari possit, textus habetur clarus in l. fin. §. fin* autem patre recusante, ibi: facultatem habeat petendi curatorem ad eundem hereditatis. C. de bonis quæ liberis. l. cum in una §. tutor ff. de adpellat. l. si impuberi in princ. de tutor. & curat. datis. *Neque obstat, quod filios familias in potestate patris existente tutor non detur. Quia illud verum, quando pater vult administrare negotia filii. Secus est, si nolit in se suscipere administrationem. Tunc enim tutor per Prætores necessario datur. Ita respondet Jason in l. bonorum 2. num. §. C. qui admitt. per dict. l. si impuberi, & d. l. fin. §. fin* autem patre recusante. Quoad mores Germaniæ vide textus *supra §. 14. 19. 22.* adductos. Ex quibus satis patet exemplum hoc fere unicum emancipationis deberi, si mitissime loqui velimus, errori Assessorum Cameralium. Nam errare humanum est.

§. XXXI.

Exemplaria illud primum infecuta, & alii eundem postea imitati sint, *vide que referuntur ab eodem Kulpisio d. l. Forte etiam, ait, huc pertinent exemplum Ennonis, Comitis Frisiæ Orientalis, quem, cum filiabus, de negotio Esenli & Witmundano tractaturum, ipsas antea emancipasse, Huldericus ab Eyben, notavit. Similiter quoque Eberhardus*

hardus a Frenberg, cum inter filios dispositionem Majoratus facere vellet, consensus quo eorum necessarius esset, eos emancipavit, & quia minores erant, Curatores dare iussit, referente Betsio de pact. fam. illustr. cap. 10. p. 366. Nescio vero cur de emancipatione a Comite Frisiae facta dubitanter loquatur Kulpifius. nam Eybenius dissert. 3. ad Inst. observ. 13. simpliciter asserit eam factam esse, simul alia duo exempla addens. Sic, inquit, Illustriss. memoriae D. Enno, Comes Frisiae Orientalis &c. cum DD. Filiabus de negotio Esens. & Witmund. tractaturus, ipsas antea emancipavit. Et alias in non exigui momenti negotiis, ad libertatem testandi & cum patre contrahendi filius acquirendam consilio suo emancipationem praedicatam in Curia Emdana & adibus des Wothhaltenden Bürgermeisters/ testatur vir quidam consultissimus H. E. D. lib. 2. decis. Cur. Ost. Fris. MSC. 2. n. 3. Ipse quoque memini, anno 1658. ex Ducatu Brem. acta huc transmissa fuisse, quibus continebatur emancipatio a Doctore Med. N. coram Senatu Stad. ei fini facta, ut noverea privigno emancipato utiliter donare posset. Scilicet ita ex intempestivo amore legum peregrinarum oblitus sumus juris patrii, plane contra ipsas Constitutiones imperii, quae etiam Assessores Cameræ adigunt juramento, ut pronuncient ante omnia secundum mores patrios, tum his deficientibus demum secundum jura Caesarea.

§. XXXII.

Addit Kulpifius d. l. aliud exemplum emancipationis Anastasianaë. Ad Anastasianam emancipationem referri debet novissimum, si in facto ita se habet, exemplum comitis Benheimiensis, Ernesti Guilielmi, quem ad commodius eludenda, fratris sui Philippi Conradi, consilia, quibus

D

filios

Aliud exemplum emancipationis Anastasianaë. Sed valde dubium.

filios illius ex Uxore, Gertrudi de Zellst, prognatos, sub prae-
 textu matrimonii ad Morganaticam contracti, a successione
 Comitatus Bensheimensis, ceterarumque ditionum Paterna-
 rum, aliquando excludere cogitavit, inter cetera, hoc quoque
 praesidio usum esse, recentissima historia memorat, dum rescis-
 so contractu successorio, quem vi fratris adactum se sub-
 scripsisse querebatur, coram Notario & testibus, omnes Comi-
 tatus ac ditiones suas, bonaque patrimonialia, eorumque pro-
 prietatem, filiis ex hoc matrimonio jam natis & adhuc nasci-
 turis, resignavit, reservata sibi ad dies vite sola possessione,
 eorum nomine iure constituti possessorii, administrationeque,
 sub qualitate Tutoris ac Curatoris legitimi, cum substitutio-
 ne Uxoris suae, quae in casum mortis, sub directione Episcopi
 Monasteriensis tutrix vel curatrix manere debeat, donec ad
 legitimam aetatem filii pervenerint, quam renunciationis &
 cessionis formulam Sacra Caesarica Majestas, sibi oblatam, ra-
 ram habuerit, confirmaveritque. Subjungit statim: omni-
 no vera est conclusio: eo ipso quo tutelam filiorum ex confir-
 matione Caesarea susceperit Comes Bensheimensis illos censeri
 emancipatos, quod posito uno relatorum, id est, tutore, et-
 iam alterum, pupillum, sive personam sui juris & extra patri-
 am potestatem constituta, poni debeat. Ego vero puto
 conclusionem hanc falsam esse per dicta §. 30. adeoque
 hunc actum ad exempla emancipationis vel dimissionis
 a patria potestate plane non esse reterendum.

§. XXXIII.

Fons erro-
 ris, quod in-
 ducta
 fuerint in
 Germania
 exempla e-
 mancipati-
 onum,

Videamus jam, an fontem erroris hujus ostendere
 possimus, ex quo etiam ipsi Assessores Camerales puta-
 runt necessariam esse in Germania emancipationem Ju-
 stinianeam. Scilicet originem debet Glossae juris Saxoni-
 ci, cujus autor in eo totus est, ut obtorto collo ad inter-
 preta-

pretationem juris Saxonici ubique trahat textus juris Justiniani. Nimirum cum amantissimi juris peregrini jus patrium suppressere vellent, initio hac fraude usi sunt, ut jus patrium ex jure peregrino interpretarentur, prout non ita pridem Jesuitæ Argentorati simili intentione incipiebant interpretari Augustanam Confessionem ex principiis religionis Romano-Catholicæ. Cum igitur glossa inciperet una cum textu juris Germanici in judicis allegari, pro statu illorum temporum, fundamentis historicis ac moralibus destitutorum, pedetentim errores glossæ innumerabilis inviderunt judicia etiam suprema, & sic Jurisprudentiam Germanicam mortali vulnere affecerunt.

§. XXXIV.

Quod nostrum thema attinet, narrabimus rem ver-
bis Pensoldi ad d. dec. 222. Coleri, quamvis in communi errore hærentis, *Patrium jus*, ait, *sive Saxonicum quod attinet, & circa illud duo principaliter quaruntur. Primum an ad huc patriam potestatem agnoscat: secundo ista admissa, quibus modis liberi ea excant, & liberentur. Quæstio prima non adeo controversa est. Constat enim fere inter omnes patriam potestatem Saxonum jure sublatam non esse per gloss. latin. ad text. german. art. 31. lib. 1. lit. f. & gloss. latin. ad text. german. art. 45. lib. 3. Sandtr. ubi dicitur, licet uxor in tutela viri sit, jus tamen commune ratione patriæ potestatis manet incorrectum. Consult. super Constit. Elect. vol. 1. part. 1. quæst. 43. a numero 1. usque ad num. 9. & vol. 2. part. 1. quæst. 59. num. 1. Constit. Elect. 10 part. 2. ibidemque Daniel Møller. num. 1. Vides itaque: Glossa dixit patriam potestatem Romanorum valere in Germania, quia non sit abrogata. Postea cum heros glorios-*

Assertio videlicet, patriam potestatem Romanorum valeri moribus Germaniæ.

riofissimæ memoriæ Augustus Saxonix Elector dissensiones suorum JCtorum ex confusione juris peregrini cum patrio maximam partem ortas componere velle per Constitutiones Electorales, consilium antea petiit a JCtis suis tam Facultatum juridicarum, quam Scabinatus Lipsiensis Assessoribus, quos inter Consultationibus postea editis præcipui memorantur Joannes Schneidevvinus, Mathæus Wesenbecius & Jacobus Thomingius. Hic, ut apparet ex ipsis Consultationibus Constitutionum Saxonicarum, JCti utriusque Facultatis id egerunt, ut jus patrium eliminarent, Scabini contra, ut id contra JCtos Facultatum defenderent. Igitur JCti allegatis locis tantquam sententiam ipso jure Saxonico confessam & indubitabilem repetierunt, patriam potestatem Romanorum apud Germanos valere, quia non sit abrogata. Et quia in Tomis Consultationum non leguntur Scabini huic sententiæ contradixisse, postea ille error ipsi textui Constitutionum Augusti *l. c.* fuit insertus. Unde & alii JCti, ne viderentur contra leges disputare, ne hiscere quidem contra hunc errorem legizatum, si venia verbo, ausi sunt, sed potius idem in aliarum provinciarum aut Civitatum imperialium Constitutionibus in caute fuit repetitus.

§. XXXV.

Uti vero superius dicta palpabiliter ostendunt, quam quia videlicet Germani sint subditi imperii Romani. crassus sit iste error, & quam inconcinna ista ratiocinatio: dispositio quædam juris Romani in Germania non est abrogata, ergo valet; ita tamen excusandi aliquo modo sunt JCti veteres, maxime Glossator juris Saxonici, qui in tenebris Papatus, ubi regnabat ubique barbaries & ignorantia bonarum literarum ac historiarum, crede-

credebatur, imperium Germanicum esse revera continuationem antiqui imperii Romani aut Constantinopolitani, quale fuit sub Julio Cæsare, Constantino, Justiniano &c. adeoque credebatur, pertinuisse ad imperium Romanum, jam tempore Justiniani & ultra, ipsam Germaniam, ac Germanos omnes esse cives Romanos &c. Res futius patebit ex sequentibus, & notum est adhuc in Maximiliani I. recessu, aliquo Imperatorum Justinianum appellari: *Unsern Vorfahren im Reich.*

§. XXXVI.

Igitur pergamus in Pensoldo nostro. *In altera quaestione, pergit, aliquot controversie continentur. Constat namque jure Saxonico iisdem modis potestatem patriam solvi, quibus de jure communi solvitur: cum isti modi non reperiuntur sublatis, quales sunt mors patris, vel avi, deportatio, servitus pœna, quarundam dignitatum adeptio, patris captivitas, adoptio & emancipatio, de quibus interpretes ad tit. Instit. quib. mod. jus patr. pot. solvit. item ad tit. de adopt. pot. §. Joannes Schneidewinus & Matth. Wesenbec. statem.* Inde enim erronee voluerunt, valere etiam modo Romano- rum solvendi patriam potestatem. Vides errorem trahere errorem. Unde tu potius inverte argumentum: quia Germania ignoravit deportationem, servitutem pœnæ, potestatem avi in nepotes, adoptionem & emancipationem, & imo patriam potestatem Romanorum, & nunquam talia recepit, inde erronea est hæc argumentatio, & non fuit opus abrogatione.

§. XXXVII.

Pergit Pensoldus: *Ac licet circa ultimum, puta emancipationem Schneidewin. ad. d. §. Præterea num. 4. asserat emancipationem tantum rationem emancipandi, nimirum coram magistratu hodie superesse: mihi tamen Huberti Gysbavi sententia in d. §. Præterea veresimilior videtur, qui dicit, moribus*

vibus nostris duas emancipationis species, imperiali rescripto, & coram magistratu esse. Cum non dubitem affirmare, summo Principi hac in parte nihil derogatum esse, & etiamnum emancipationem rescripto Principis confirmatam firmissimum robur obtinere. Nos vero jam initio deduximus, neutrum emancipationis modum apud Germanos obtinuisse. Sed jam etiam probare vult rationibus aliis Pensoldus, utrumque jure Saxonico etiam receptum fuisse. Videamus.

§. XXXVIII.

Tam An-
stasianam.

*A*que hi duo, inquit, emancipationibus modietiam jure Saxonico procedunt & plerumque separatio dicuntur, eine *Sonderung*. Primus stabilitur ex eo, quod Saxones recognoscant Imperatorem superiorem ex Constitutione Antonini I. in orbe ff. de stat. hom. & pro civibus Romanis habeantur. Unde ubi jus municipale contrarium non disponit, ut in hoc casu, jus Romanum sequuntur. Vides hic diserte, quod error hic ortus sit ex falso conceptu de constitutione Imperii Romano Germanici: & desumpsit hanc rationem Pensoldus ex Consuet. Const. Saxon. Vol. 1. Part. 1. q. 43. quamvis in eo errorem auxerit, dum dixit, Saxones recognoscere Imperatorem superiorem ex Constitutione Antonini. Quis enim unquam vel somnians sibi imaginari poterit, Antoninum dedisse legem Saxonibus. Sed fuit error scribentis; debuisset enim dicere, ex mente auctoris, unde ista sumfit: pro civibus Romanis haberi Saxones ex Constitutione Antonini.

§. XXXIX.

quam Justi-
nianeam.

Secundus (scil. emancipationis Justinianæ) firmatur, sic continuat Pensoldus, per textum expressum art. 19. lib. 2. Landr. ubi hæc verba habentur: pater coram judicio filium emancipare, id est separare a se poterit. *Quamvis jus civile*

civile locum iudicii ex alio non requirat, ubi sufficit, quod coram magistratu vel iudice fiat l. emancipati 36. in princ. ff. de adopt. l. emancipationem 11. C. de fide instrum. Hic Pensoldus non probat, quod probari debebat. Justinianeae emancipatio debebat necessario fieri coram magistratu. At separatio liberorum poterat saltem fieri judicialiter, neque in eum finem, ut per judicialem hanc separationem firmiter exirent ex patris potestate, sed ut saltem renuntiatio judicialis postea filium succedere volentem non admitteret ad juramentum. vide supra §. 15. Ergo nec hoc intuitu poterit dici, quod separatio judicialis suppediet usum emancipationis Justinianeae.

§. XL.

Facile jam patet, quantum vulnus acceperit jus Germanicum per ejusmodi errores, & quam confusa inde fuerit reddita doctrina juris Germanici de modis dimittendi liberos ex potestate. Patet id statim ex iis, quae sequuntur apud Pensoldum: *Præter istos duos emancipationis modos moribus Saxonico receptus est & alius, qui separatio vel secessio dicitur.* Expresse enim ista contradicunt præcedentibus §. 38. descriptis. Ibi enim dixerat, emancipationem Anastasianam & Justinianeam Jure Saxonico separationem dici etne *Sonderung* / hic vero dicit separationem illam esse diversum modum ab emancipatione. Sed plures sunt inde ortæ confusiones & errores, quos brevissimis recensebimus.

Confusiones inde ortæ circa doctrinam de quasi emancipatione Germanorum.

§. XLI.

Initio modos dimittendi liberos ex nexu parentum communiter appellant emancipationem tacitam, inconvenienter plane, cum omnis emancipatio Romana, ut supra vidimus, requirat voluntatis declarationem expressam.

fam

sam & minimum judicialem. Ero emancipatio tacita
 contradictionem involvit. Sed pugnat tamen valde pro
 hac sententia illustris Eybenius *Dissert. 3. ad Inst. obs. 14.*
Non itaque, ait, nisi libera sua voluntate pater emancipat.
Sed annon ea tacita sufficit? Servis equidem ex tacita quoq;
 & *præsumta domini benevolentia libertatem asserimus §. 2.*
supr. qui & quib. ex caus. §. 12. tit. præc. §. infra qui te-
stam. tur. pr. §. 1. de hered. inst. &c. Cur igitur in fi-
liis, pro summo semper patris in eos affectu, non idem statu-
emus? Nec est, ut, cui tot habent filijam, que opponant gra-
riosora etiam argumenta, libertatis favorem præterendant ser-
vi. A qui solenni actu, dicta, non nudo consensu, emancipatio-
nem fieri oportet. l. 3. C. de emancip. sed & quædam manu
missio est actus legitimus, suis solemnibus constans, l. 2 & 3. ff.
de offic. Proc. Sutholt de Jurisdic. aph. 330 D. Jacob. Go-
thofred. ad l. 77. de Z. l. p. 341. Quidni ergo & emancipatio-
nem distinguimus in solemnem, que actus legitimus sit pro-
indeque secundum d. l. 3. solo consensu perfici nescia, & minus
solemnem. Ut hac tacite fiat: & vel dando filium in ado-
ptionem §. 8. hic, vel permittendo, cum scorum vivere, &
tanquam patremf. res suas agere. arg. l. 1. C. de P. P. Nov.
Leon. 25. (cui non hic nihil tribuendum inspic. Cujacium
17. obs. 31. D. Gothofr. in Biblioth. jur. Rom. c. 5. Bachov.
ad Treutl. Vol. 1. D. a. th. 12. E. Dn. Scruv. Exercit. 3. th. 67.
Qui posterior modus incidit in separationem, qua etiam
sola patriam potestatem hodie solvi, monuimus supr. obs. 12.
 & *testator Coler. Berlich. Balh. Richter. ceterique d. obs.*
laudati, quibus addatur Dn. Rebhan. Hodeg. ch. 2. el. 1. p.
3. n. 55. D. Referens ap. Klockium relat. Cameral. 19. n. 55.
Ut adeo mores nostri non tam correxisse, quam explicasse jus
crvile videri queant. arg. l. 37. ff. de leg.

Respondemus 1.) a manumissione ad emancipationem N. V. C. sunt enim diversa. 2.) Præsumta domini voluntas æque inconvenienter est manumissio tacita, sed modus diversus a manumissione. 3.) Emancipationem tacitam ignorant leges. 4.) Adoptio enim est modus diversus ab Emancipatione, etsi olim fieret emancipationibus intervenientibus. 5.) L. 1. C. de P. P. non agit de emancipatione tacita, sed de exceptione præscriptionis adversus actionem patris præjudicalem. 6.) Novellæ Leonis, nullæ unquam in Germania receptæ sunt, Cujacius vero & Gothofredus loquuntur de usu earum in Græcia. 7.) inconvenienter dicitur, quod mores nostri explicaverint jus civile, quia illud ignorarunt, & contortum est argumentum *l. 37. ff. de LL.*

Deinde dum omnes qui de moribus Germaniæ scripserunt unanimiter asseruerint, quod separatione liberorum hic modus sit receptus in universa Germania. *Vide lo cum Pensoldi supra §. 28. descriptam in fin.* Quamvis Pensoldus mare perpexerit rationem, cur Assessores Cameræ noluerint admittere petitum Comitum de Lævvenstein, cum tamen ipsi paulo ante memoraverat, in eo eam fuisse sitam, quod putaverint filiis in patria constitutis non dari posse curatores. At, inquit Pensoldus, separaverat tamen Comes de Lævvenstein suos liberos a se & ipsis bona dederat. Ergo necesse est, ut Domini Camerales separationem hanc non habuerint pro dimissione, & ita separatio non ubivis sit recepta. Sed fallitur Pensoldus. Nam liberi, quos Comes de Lævven-

(2) Separationem liberorum non receptam esse per totam Germaniam.

E

stein

ste in separaverat, errant minorenes. At vero liberi minorenes per separationem bonorum, ut mox dicitur latius, moribus Germanorum non exhibant ex educatione parentum.

§. XLIV.

3) liberos non statim per separationem liberati. Porro quidam purarunt separationem liberorum demum post tempus liberare eos a nexu parentum: alii, si filius per annum & diem separatas ædes habuerit a paternis, sic ut eum siverit pater res suas agere, suam artem exercere: alii vero censet demum per separationem domicilii dissolvi patriam potestatem, si per annos 20. filius seorsim habitaverit. Vide de utraque sententia autores quos citat Paulus Veetius *ad §. ult. Inst. quibus modis jus pot. patr. solv. p. 258. seq.* sed vel ex allegationibus istis patet, partim confundi mores Gallorum cum moribus Germanorum, partim incaute glossas *ad L. 1. C. de P. P. torqueri ad usum Germaniæ.* Igitur indubium est, moribus Germaniæ liberos statim dimitti ex potestate patris, si separata acceperint bona. *Illustris Dn. Stryk. in Usu moder. no ad tit. de Adopt. § 18.*

§. XLV.

4) An suff. Deinde dissensus fuit iterum ortus, an ad separationem requireretur separata oeconomia, an sufficeret separatio bonorum, an utrumque horum requireretur. *vid. Dn. Stryk. d. l. §. 25. Voet. d. l. p. 258. Pensold. ad d. decij. 222. Coler. n. 6.* Si textus juris Germanici absque præjudicio consideremus; patet, sufficere separationem bonorum absque separata oeconomia *vid. supra §. 15.* separata vero oeconomia liberorum vix concipi potest absque separationem & additionem bonorum, quorum medio separatam oeconomiam possiat instituere.

§ XLVI,

* (35) *

§. XLVI.

Nova dissensio, an dimissio ex potestate parentum §) quod se-
per separationem bonorum fiat invito filio vel patre? par. bono-
vid. Voet. d. p. 257. Moller. ad Part. 2. Const. 10. n. 9. Du. Hopp. rum non
ad d. §. 6. § § ult. quib. mod. jus pot. patr. solv. Verius in facta sit in-
vito patre, per textum expressum *supra §. 23.* & adeo et- vito patre
iam invito filio, quia correlatorum eadem ratio. Dis- vel filio.
sentientes utuntur argumentis ex jure civili & Novella
Leonis desumptis, quæ, ut jura peregrina nihil probant.
Urgent ulterius, nostra sententia admittitur quotidie me-
tuendum esse patri, ut liberi majorenes, quibus non
ignota sit bonorum maternorum quantitas ad libera-
tem provocent, & sic patri invito usumfructum horum
bonorum auferant. Nos vero admittimus hanc seque-
lam, sed non videmus, quod exinde absurdum sequatur.
conf. Pensold. d. l. n. 10. § 15.

§. XLVII.

Dissentiant etiam in ea quæstione: an separatio li- §) quod se-
berorum debeat fieri judicialiter, an sufficiat extra judi par. bono-
cialis? Communiter enim interpretes juris Saxonici an- rum debe-
Constitutiones Electorales extrajudicialem separatio- at fieri ju-
nem non admiserunt. *Pensold. d. l. n. 8. ob textum Landr.* dicialiter,
lib. 2. art. 19. Sed contrarium verius est per textum *lib. 1.*
art. 13. vid. supra §. 15. Ad textum obstantem responde-
mus §. 17.

§. XLVIII.

Circa separationem per matrimonium multi dis- §) Per ma-
senserunt, an filia per nuptias liberetur a patria potesta trimonium
te; quibusdam putantibus hic jus Romanum mansisse in- solum filia
correctum; quibusdam insuper separatam oeconomiam non libera-
requiritibus. *Pensold. d. l. n. 12. 13. 14. sed utrumque con* ri a pote-
tra state paren-
tum.

tra textus *supra* §. 16. & 20. descriptos & contra mores gentium, asseritur, quibus uxor transit in familiam mariti; Adde omnino *Illustrum Strykium d. l. §. 23.*

§. XLIX.

8) multo.
minus fili-
um,

Non igitur mirandum, quod circa nuptias filii similiter dissenserint, cum textus juris Germanici non disertam hujus faciant mentionem. Inde & Constitutionibus Saxonice in Saxonia Electorali expresse determinatum, quod filius solis nuptiis, si non accedat separata oeconomia, non liberetur a patria potestate, & auctores Consultationum harum Constitutiones præcedentium, tantum de filiae matrimonio cum aliis interpretibus juris Saxonici communis hoc interpretati sunt. *Vid. Illustr. Strykium ib. §. 22. P. Voet. d. l. 258. seq. Dn. Hopp. ad §. 6. Inst. h. t. Pensoldum d. l. n. 17.* Sed verior est sententia dissentientium de jure communi Germanico, quia communi gentium jure, exceptis solis, quod scimus, Romanis, tam filius quam filia per matrimonium aut novam familiam inchoabat aut in alienam familiam transibat, adeoque apud omnes gentes liberi per matrimonium ex potestate parentum liberantur, quod per inductionem morum fere per universam Europam latius probarunt Auctores citati a Voet. *d. l. potissimum Matth. Berlichius P. II. concl. 11. n. 33. seqq.*

§. L.

Monita cir-
ca matri-
monium
filii & filiae.

Adde tamen ad conciliandas forte sententias dissentientes, quod regulariter sive filius sive filia matrimonium ineant, simul soleant bonis separari & separatam oeconomiam incipere, rarius vero pater filium post matrimonium in convictu retineat, & adhuc rarius filiam. Solliciti ergo fuere dissentientes de casibus rarioribus

ribus & minutiis contra Jcti monitum, quod de eo quod semet aut bis fit, non soleant fieri leges. Deinde confuderunt dissentientes reverentiam cum obsequio. Aequum est, ut liberi etiam ex potestate dimissi reverentiam perpetuo exhibeant parentibus, & natura rei ostendit, quod majorem gradum reverentiæ debeant exhibere liberi, qui adhuc sunt in victu patris, quam qui sic separati sunt. Sed propterea tamen hæc reverentia non est obsequium, i. e. non amplius poterit pater libero ejusmodi coercitione modica ad suam voluntatem adimplendam cogere. Quinimo, si hoc reverentiæ debitum inferret potestatem patriam, sequeretur, quod & gener aut nurus, qui in victu foci sunt, & ab eo cum uxore vel marito alimenta accipiunt, sint in patria potestate foci, atque adeo matrimonium liberorum sit modus constituendæ patriæ potestatis, quod tamen inter absurda reterendum esse, quilibet videt.

§. LI.

Sunt præterea qui putant majorennitatem referendam esse inter modos finiendæ potestatis parentum jure Germanico. *vid. Pagenstecher ad Inst. lib. 1. aph. 62. P. Viet. d. p. 158.* Sed uti hi de moribus Belgarum diserte loquuntur aut Gallorum, ita quoad mores Germanorum textus *supra* §. 27. descriprus ostendit, majorennitatem ipso jure non definire potestatem parentum, sed liberis saltem potestatem indulgere a patre impetrandi separationem bonorum, an majorenntas liberorum sit modus finiendi potest. parentum?

§. LII.

Id tamen constat simul, quod moribus Germaniæ ante majorennitatem liberorum, quæ pubertas vocatur in Constitutionibus Saxonis *Part. 2. Constit. 10.* (quia an liberitas minoris dimitti possit)

Germani totam minorennitatem solebant impubertatem & pueritiam vocare *vide supra* §. 11. unde nec differentiam inter tutelam & curam agnoscebant,) separatio bonorum non liberaret filium aut filiam a potestate parentum, quia hoc videlicet repugnat moribus gentium. Non vero infrequens fuisse, in Germania, quod pater liberis etiam impuberibus strictè dictis bona assignaverit, patet ex Juris Svevici textibus *supra* §. 19. & 22. descriptis. Quod vero nuptias attinet, aliud dicendum esse arbitror in filia minorene, (nam de filio vix casum fuisse dabilem puto,) quia transit in familiam mariti.

§. LIII.

1) an vidus
minorennis
recidat in
pot. parent.

Et supposuerunt hanc de filia assertionem Doctores dum novam quæstionem formarunt, an filia vidua effecta intra minorennitatem recidat in potestatem patris, in qua & ipsa dissenserunt, ut videndum est ex allegatis Voetio Autoribus p. 259. Verius, non recidere non tam ob rationes juris Romani, quam quod juri gentium sit conveniens potestatem semel extinctam non reviviscere sine novo consensu.

§. LIV.

Scopus di-
ctorum.
Reform.
Francof.
Part. II. tit.
1. §. 8.

His ita hætenus deductis, jam intelligitur, quod tendat, Capirulum Reformationis Francofurtanæ, cujus gratia hanc dissertationem conscripsi. Deprehenditur illud *part. 2. tit. 1. §. 8. & 9.* Incipit §. 8. *Die weil aber jezunder etlich mahl meldung geschehen/ von der väterlichen Gewalt/ auch hernach in den andern theilen dieser Reformation, davon mehrmals meldung geschehen wird. Damit dann solches den unsern desto verständlicher seye/ so wollen wir allhie desselben eine kurze Erklärung thun. Und nemlich so ist Patria potestas die Gewalt so ein Vater*

ter auch väterlicher anherr/ über seine Kinder und Enck-
 len/ Söhn und Töchtere/ hat anfänglich und von al-
 ters/ allein bey den Römern aufkommen/ auch folgendts
 als ein Recht/ durch die Römischen Käyser bestätiget/
 und so ansehnlich und kräftig gehalten worden/ daß die
 Kinder mit Leib und Gut ihres Vaters und väterlichen
 Anherrn (aber nicht also der Mutter und Anfrauen/wel-
 che solche Gewalt nicht haben) eigen gewesen/ was sie ge-
 wonnen/denselben erobert/ ohn ihr Vorwissen und Ver-
 willigung nicht für recht stehen/nichts voraussern/ja auch
 kein Testament/ noch letzten Willen machen/noch ordnen
 mögen/ also auch in solcher Gewalt bis ins Ende ihres Le-
 bens/oder so lang bis sie dessen wiederumb emanpiciret/
 das ist/ von dem Vater oder Anherrn ledig gegeben wor-
 den/ geblieben seind: welches dann vor Zeiten mit sonder-
 lichen Solennitäten/ auch anders nicht/ als vor der Obrig-
 keit/ und darzu nicht vergeblich (dann dem Vater dagegen
 sein Will gemachet werden müssen) geschehen und celebri-
 ret worden. *In hoc §. cum nihil aliud contineatur quam
 descriptio summaria patriæ potestatis Romanæ, non est,
 ut aliquid addamus, sed pergimus statim ad §. seq. 9. in quo
 fit appellatio ad jus Germanicum.*

§. LV.

Nachdem aber folgendts bey andern/ sonderlich auch
 unser Teutschen Nation/ oberzehlte alte recht/ die väter-
 liche Gewalt besagend/ ob sie wohl nicht abgeschafft/ son-
 dern in ihren wülden u. Kräfte(n) (außerhalb der eman-
 cipation, deren solennitäten gänzlich abgegangen) gela-
 sen/ doch ungleich gehalten/ und aber dennoch oftmahls
 [auch bey den Rechts-gelehrten] in zweiffel gezogen wor-
 den/ wie und wann die Kinder/ zu unsern Zeiten emanci-
 piret

Ejusd. re-
 form. d. l.
 §. 9.

piret u. der väterlichen Gewalt entlediget/ zu achten seyn:
 Solchen Zweifel bey den unsern aufzuheben/ so ordnen
 und wollen wir/wann ein Vater seine Kinder/ welche ihr
 mündigs vollkömlich Alter erreicht haben/ ehelichen/ mit
 einer gebührliehen Ehesteuer/ aus bestattet/ dieselben auch
 darauf von ihme dem Vater abgeschieden / ihre eigene
 Haushaltung und Handthierung angestellt/ eigen Hauß/
 Feuer und Rauch/halten/das solches für eine rechte eman-
 cipation und daß sie die Kindere dadurch des väterlichen
 Gewalts/ nicht weniger/ als wenn solches für der Obrig-
 keit oder für Gericht/ solenniter geschehen wäre/vollköm-
 lich entlediget seyn/ gehalten soll werden.

§. LVI.

Notabilia
 hujus re-
 formatio-
 nis.

Quod Reformatio initio dicit patriam potestatem
 non esse in Germania abrogatam sed mansisse in suis vi-
 ribus, ejus rationem jam reddidimus *supra* §. 24. *in fine*.
 Nam si quis conferat hoc caput Reformationis Franco-
 furtanæ cum dicta constitutione Electorali *10. part. 2.* pa-
 tebit, compilatorem Reformationis eam maxime habu-
 isse præ oculis. In eo vero temperavit communem &
 erroneum loquendi modum, quod, etsi dicat, Patriam
 potestatem Romanorum mansisse in suis viribus apud
 Germanos, tamen addat eam diverso plane modo ob-
 servari apud Germanos, quod in effectu idem est ac si di-
 xerit, potestatem parentum Germanicam esse plane di-
 versam a Patria potestate Romanorum. In eo etiam ve-
 ritatem agnovit collector, dum dixit, emancipationum
 solennitates in Germania plane non esse in usu, etsi hy-
 pothesi communi inserviens dixerit in usu esse desuisse,
 quasi unquam in Germania fuissent in usu. Denique se-
 cutus in eo est communem loquendi modum, quod mo-
 dos

dos dimittendi, liberos secundum mores Germanorum
vocet emancipationem, & pro tali haberi velit.

§. LVII.

In eo vero abit a reliquis Constitutionibus Ger-
manorum provincialibus, quod dum lites JCtorum ha-
bitus per indicem recensitas componere vult, & majore-
rennitatem, & nuptias, & separatam oeconomiam con-
junctim requirat. Nam eam fuisse ipsius intentionem,
pater, quod expresse declarat, se velle tollere dissen-
sum JCtorum & postea hæc omnia tria conjunctim requirat.
Sed utrum tamen intentionem suam obtinuerit valde
dubito.

Ejusdem
specialis
intentio.

§. LIX.

Nam secundum hanc ejus sententiam nec filius
majorennis a parte seorsim habitans & bonis separatus,
si ad huc celebs sit, nec filia minorennis cum marito
suo etiam seorsim habitans, nec denique tam filius quam
filia post matrimonium in patris victu degentes libera-
buntur a potestate parentum, quod uti juris gentium &
moribus Germanorum antiquis adversum esse hæcenus
ostendimus, ita præ eos patriæ nondum sum satis gna-
rus, ut referri possim, an hæc dispositio etiam usu sit
recepta. Sæpe enim contigit, ut Compilatores novio-
rum constitutionum provincialium multa reformave-
rint, quæ tamen ob varias causas hic non recensendas
non potuerunt in usum transferri. Sane Ehrenfridius
Klozius in *differentiis juris civilis & Reformationis Fran-
cofurtanae ad h. tit. §. 9. n. 2.* postquam recensisset jure
nostræ civitatis maturitatem ætatis, nuptias rite con-
tractas, & proprium larem conjunctim requiri, subjun-

Dubia circa
hanc refor-
mationis
dispositio-
nem.

F

git

* (42) *

git: quanquam moribus sole nuptie & sola institutio sepa-
rate oeconomiae sufficere videntur. Et vellem scire, si
Constitutio hæc patria secundum tenorem verborum
deberet observari, quem effectum patria potestas ha-
beret in tribus istis casibus, quos initio hujus
Sphi formavimus? sed hic Terminus
esto.

COROLLARIA.

A ^{1.} Pud Germanos veteres, teste Tacito plus valebant boni mores quam alibi bonæ Leges.

II. Hi mores & consuetudines sequioribus temporibus collectæ sunt in speculum Saxonicum & Suevicum.

III. Postquam vero cœcus Juris Romani amor Germaniam invasit, Jus Germanicum ita negligi cœpit, ut illud quod planissimum erat, & ab imperitissimis intelligi poterat, hodie à plerisque iisq; doctissimis Jctis nostris plane non intelligatur.

IV. Plurima tamen ex moribus Germanicis adhuc obtinent, licet cum Jure Romano & Canonico misere misceantur utpote ex quibus triplicibus juribus chaos hodiernæ nostræ Jurisprud. constat.

V. Jus Romanum nunquam in Germania receptum est, nisi tanquam Jus subsidiarium.

VI. Prin-

VI. Princeps habet Jus aggratiandi in omnibus delictis, etiam homicidio.

VII. Crimen Simoniacum non est quod hodie ita appellatur, sed simplex crimen ambitus.

IIIX. Distinctio rerum in sacras, sanctas & religiosas ortum debet Gentilismo.

IX. Actio ad Palinodiam mere poenalis est.

X. Testamenta tanquam instrumenta ambitionis, vindictæ & invidiæ jure suo ignorarunt Germani, eorumque usum in Germaniam induxit Clerus Pontificius propter interesse piarum causarum.

XI. Principium papisticum: Matrimonium esse Sacramentum, adhuc multum regnat in judiciis Protestantium, cum ibidem pleræque causarum Matrimonialium decisiones quæ tanquam conclusiones ex illo principio deducuntur, observentur.

ULB Halle
005 373 603

3

B.I.G.

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Farbkarte #13

mm

1789 33
17

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE
**QVASI EMAN-
CIPATIONE GER-
MANORUM,**

Occasione Reformationis Francofurt. Part. II. tit. 1. §. 9.

Quam

IN REGIA FRIDERICIANA,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSIÆ ET ELECTORATUS BRANDEN-
BURG. HÆREDE; &c. &c.

PRAESIDE

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
JCTO, S. REG. MAJ. BORUSS. CONSIL. PUBL.
ET FACULT. JURIDICÆ DECANO,

PRO GRADU DOCTORIS

PRIVILEGIISQVE IN UTROQVE JURE OBTINENDIS,
Ad d. VIII. Septembr. M DCC III. Horis ante & pomerid.

Publico Eruditorum examini submittit

ZACH. CONR. UFFENBACH,
Mœno - Francofurtanus.

Hala, Typis CHRISTOPH. ANDR. ZEITLERI, Acad. Typogr.